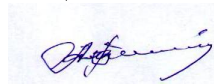

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира
Винниченка
Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти

професор Рацул А. Б.
«02» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ НК 10.
УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки,

Освітня програма Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)

Факультет педагогіки, психології та мистецтв.

Форма навчання денна, заочна

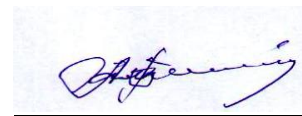
2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління закладом позашкільної освіти» розроблена як основний освітній компонент підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) освітнього ступеня для спеціальностей 011 Освітні педагогічні науки, освітньої програми Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)

Робочу програму розробила: Костенко Лариса Давидівна –доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Протокол № 1 від “02” серпня 2022 року
Завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Рацул А.Б.

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління закладом позашкільної освіти» для студентів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 27 с.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
1.1. Опис навчальної дисципліни НК08

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –6	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка,</u> (шифр і назва)	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <u>011 Освітні, педагогічні науки</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 180		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента –10	Освітня програма: <u>Освітні, педагогічні науки</u> <u>(Позашкільна освіта),</u> (шифр і назва)	32 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
	Рівень вищої освіти: Другий(магістерський)	Лабораторні	
		Не передбачено	
		Самостійна робота	
		116 год.	164 год.
		Індивідуальні завдання:	
		10 год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен	Екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення освітнього компоненту «**Управління закладом позашкільної освіти**» є опанування студентами теоретичного засад та особливостей використання теорії та практики управління у позашкільній освіті. Управління, як важливий компонент в системі діяльності позашкільного навчально-виховного закладу, покликане створити умови для успішного формування всебічного розвитку особистості вихованця, забезпечити її позитивну спрямованість на основі власної активності. Професійна діяльність майбутнього магістра освіти, поряд з фаховою підготовкою передбачає готовність до управлінської діяльності, сформованість здатності до ефективно здійснювати управлінську діяльність в закладах позашкільної освіти. Під час вивчення освітнього компоненту студенти здобувають уміння моделювати, організовувати та здійснювати управління закладом позашкільної освіти з використанням сучасних тенденцій управління для забезпечення якості позашкільної освіти.

У процесі вивчення дисципліни будуть реалізовані такі завдання:

- вивчення основних понять та категорій основ теорії і практики управління закладів освіти в цілому та позашкільної освіти зокрема;
- практичне опанування студентами вміннями організації освітнього процесу, роботи з педагогічними та допоміжними кадрами, управління колективами і працівниками закладів позашкільної освіти різного рівня підпорядкування, напрямів;
- формування організаційних та управлінських компетентностей майбутніх педагогів;
- виховання у студентів особистісних якостей необхідних для успішного розв'язання управлінських задач в закладі позашкільної освіти;
- набутті умінь студентами магістратури практично використовувати та впроваджувати у професійну діяльність відповідно до ситуації та правової бази;
- знайомство з сучасними методами прийняття управлінських рішень;

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
ЗК 01. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ФК 01. Здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні закладом позашкільної освіти.
ЗК 02. Здатність генерувати нові ідеї.	ФК 02. Здатність здійснювати правове регулювання та управління адміністративно-
ЗК 03. Здатність працювати в команді.	
ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з	

різних джерел. ЗК 05. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 06. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та творчо застосовувати їх у практичних ситуаціях. ЗК 07. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 09. Навички міжособистісної взаємодії.	господарською діяльністю закладу позашкільної освіти. ФК 03. Здатність організовувати освітньо-виховний процес у закладах позашкільної освіти та використовувати сучасні науково обґрунтовані, традиційні та інноваційні педагогічні засоби, методи, прийоми, технології. ФК 04. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики. ФК 05. Здатність використовувати набуті знання та вміння у професійній (викладацькій, освітній, виховній, науково-дослідницькій, аналітичній, консультативній, комунікативній, організаційно-методичній, управлінській) діяльності; ФК 06. Здатність розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі. ФК 07. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання, виховання та розвиток здобувачів позашкільної освіти. ФК 08. Здатність реалізовувати на різних рівнях суб'єкт-суб'єктну взаємодію з різними учасниками освітнього процесу. ФК 09. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем. ФК 10. Здатність до консультування з питань теорії і практики позашкільної освіти. ФК 11. Здатність керувати освітніми практико орієнтованими проектами. ФК 12. Здатність до забезпечення позитивної динаміки освітніх та виховних, творчих досягнень суб'єктів освітньої діяльності закладу
---	--

	позашкільної освіти. ФК 13. Здатність організовувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі позашкільної освіти. ФК 14. Здатність проєктувати та реалізовувати навчання осіб з особливими освітніми потребами. ФК 15. Здатність до реалізації заходів, щодо розвитку мережі закладів позашкільної освіти у районі (місті). ФК 16. Здатність до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проєктування подальших освітніх траєкторій.
--	---

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01. Володіти законодавчою базою щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування позашкільної освіти в Україні. Називати міжнародні та законодавчі акти України в галузі охорони дитинства, захисту прав дітей для забезпечення їх повноцінного розвитку.

ПРН 02. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, напрями, методи, організаційні форми і засоби позашкільної освіти в Україні та закордоном; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітньо-виховного процесу в закладах позашкільної освіти.

ПРН 03. Знати традиційні та інноваційні технології створення системи якості позашкільної освіти.

ПРН 04. Володіти загальноосвітніми та професійними знаннями, необхідними для вирішення актуальних професійних завдань організації та здійснення позашкільної освіти.

ПРН 05. Знати традиційні та інноваційні методики професійної діяльності (освітньої, виховної, науково-дослідницької, аналітичної, консультативної, комунікативної, організаційно-методичної, управлінської) закладу позашкільної освіти.

ПРН 06. Розуміти заклад позашкільної освіти, як педагогічну систему: значення, зміст, порядок розробки і затвердження статуту ЗПО; комплектування груп вихованців ЗПО. Знати режим роботи закладу позашкільної освіти, організацію освітньо-виховного процесу, функції учасників освітнього процесу.

ПРН 07. Уміти аналізувати, узагальнювати теоретичні та практичні підходи до організації позашкільної освіти в Україні та закордоном

ПРН 08. Уміти здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 09. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічне дослідження.

ПРН 10 Уміти розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі

ПРН 11. Розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 12. Володіти вміннями і навичками забезпечення організації освітнього процесу в ЗПО з урахуванням принципів позашкільної освіти.

ПРН 13. Демонструвати вміння і навички роботи педагога закладу позашкільної освіти: здійснювати діагностичну, проектувальну, організаторську, виховну, навчальну, методичну, науково-дослідну діяльність.

ПРН 14. Уміти оцінювати ступінь складності завдань професійної діяльності та приймати за потреби рішення про звернення за фаховою допомогою про підвищення кваліфікації.

ПРН 15. Уміти вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.

ПРН 16. Здійснювати аналітичний пошук наукової інформації та оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.

ПРН 17. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН 18. Координувати організацію освітньо-виховного процесу в закладі позашкільної освіти, створювати умови для розвитку, навчання і виховання дітей.

ПРН 19. Уміти організовувати та впроваджувати систему забезпечення якості освіти в ЗПО.

ПРН 20. Уміння використовувати інструментарій освітнього менеджменту у професійній діяльності.

ПРН 21. Здатність до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх траєкторій.

2. Навчальна програма курсу

Розділ 1. Теоретичні основи управління позашкільним закладом освіти.

Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.

Поняття «управління». Функції управління. Сутність організаційної функції управління, та її аспекти. Закономірності та принципи управління навчальним закладом Система методів управління закладом ПЗО. Організаційна структура управління закладом освіти. Основні підходи до управління закладом освіти.

Тема 2. Побудова структури навчального закладу. Поняття «структура організації». Структура як організаційна характеристика системи. Характеристика і класифікація організаційних структур. Основні види конфігурацій взаємозв'язків та структурних елементів об'єкта. Принципи та правила побудови раціональних організаційних структур. Утворення тимчасових структур в навчальному закладі.

Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою. Сутність психологічних теорій управління. Традиційні та інноваційні моделі управління. Сутність понять: «освітній простір», «навчальне середовище». Основні завдання керівника щодо організації освітнього процесу в позашкільному закладі освіти. Особливості створення безпечного освітнього середовища закладу ПЗО. Створення середовища для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти. Інформаційно-освітнє середовище закладу освіти. Засоби інтерактивної взаємодії між користувачами освітнього процесу. Основні види електронних освітніх ресурсів.

Тема 5. Органи управління навчального закладу

Загальні основи управління навчальним закладом. Особливості управління закладом позашкільної освіти різних рівнів. Функції директора та заступника закладу ПЗО. Конференція та рада навчального закладу. Педагогічна рада та підвищення її ролі в удосконаленні освітнього процесу. Нарада при директорові

Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.

Закон України «Про освіту», Закон України «Про позашкільну освіту», Положення про позашкільний навчальний заклад затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2001 р. №433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 р. №651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.08.2004 р. за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації освітнього процесу в позашкільних навчальних закладах системи

Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 р. №676. наказ Міністерства освіти і науки України «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26.09.2005 р. №557. Листі Міністерства освіти і науки України від 29.05.2020 № 1/9-292 «Щодо організації роботи закладів позашкільної освіти»

Розділ 2 . Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти

Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів. Види і напрями освітньої діяльності закладів позашкільної освіти.

Особливості управління закладами освіти, як центрами позашкільної освіти.

Особливості управління комплексними закладами позашкільної освіти, що організовують роботу з вихованцями, учнями і слухачами за різними напрямами позашкільної освіти (художньо-естетичним, туристсько-краєзнавчим, еколого-натуралістичним, науково-технічним, дослідницько-експериментальним, фізкультурно-спортивним або спортивним, військово-патріотичним, бібліотечно-бібліографічним, соціально-реабілітаційним, оздоровчим, гуманітарним) (палаці, будинки дітей та юнацтва, центри дитячої та юнацької творчості)

Особливості управління профільним закладом заклади позашкільної освіт, що організовують роботу за певним напрямом позашкільної діяльності (центри, клуби туристсько-краєзнавчої, науково-технічної, еколого-натуралістичної, спортивно-оздоровчої, художньо-естетичної творчості, військово-патріотичного спрямування, станції юних туристів, натуралістів, техніків, школи мистецтв, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади, дитячо-юнацькі спортивні школи, оздоровчі заклади, туристські бази).

Порядок формування контингенту осіб, які навчаються у закладі, відрахування та поновлення їх на навчання. Складові освітнього простору закладу ПЗО.

Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти. Специфічні особливості виховної роботи в закладі ПЗО. Складання програми закладу позашкільної освіти. Визначення місії та візії закладу позашкільної освіти. Планування освітнього процесу ЗПО.

Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО. Зміст керівництва освітнім процесом ЗПО. Основні складові елементи процесу управління навчально-виховною роботою в навчальному закладі. Інформаційне забезпечення управління навчальним закладом.

Тема 10. Види управлінського контролю. Сутність управлінського контролю. Основні види управлінського контролю. Методика складання

розпорядчих документів і здійснення контролю за їх виконанням. Залучення учасників освітнього процесу до рейтингового оцінювання якості надання освітніх послуг.

Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти.

Завдання та значення методичної роботи. Робота колективу навчального закладу над єдиною педагогічною проблемою. Організація методичної роботи на діагностичній основі. Індивідуальні та колективні форми методичної роботи в закладах ПЗО. Нетрадиційні форми методичної роботи. Самоосвіта, як форма методичної роботи педагогічних працівників.

Розділ 3 . Управління персоналом закладу позашкільної освіти

Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО. Поняття «штатний розпис». Умови проектування штатного розпису закладу ПЗО. Умови визначення тарифних розрядів працівників закладів позашкільної освіти.

Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти. Повноваження і відповідальність керівника підрозділу позашкільного закладу. Завдання та умови взаємодії структурних підрозділів позашкільного багатoproфільного закладу. Розподіл повноважень і відповідальності між структурними підрозділами навчального закладу.

Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти. Нормативні документи з питань атестації: п.4 ст. 54 Закону України «Про освіту», ст. 45 Закону України «Про професійно-технічну освіту», ст. 27 Закону України «Про загальну середню освіту», ст. 25 Закону України «Про позашкільну освіту», «Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників» . Атестація персоналу закладу позашкільної освіти: сутність та види. Призначення та зміст діяльності атестаційної комісії. Організація проведення атестації педагогічного персоналу комісіями першого, другого та третього рівнів. Присвоєння педагогічних звань. Зміст атестації для різних категорій персоналу. Документальне супроводження атестації.

Розділ 4. Управління розвитком та фінансово економічною діяльністю закладу позашкільної освіти

Тема 15 Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах. Принципи планування. Практичні підходи щодо планування роботи закладу ПЗО. Система планування у закладах позашкільної освіти. Планування діяльності працівників закладу ПЗО.

Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти. Умови стратегічного планування закладів освіти. Особливості стратегічного планування закладу позашкільної освіти. Програма розвитку навчального закладу як засіб управління освітніми системами. Соціальне партнерство. Забезпечення управління родинно-шкільним виховним простором, громадськими зв'язками.

ЗПО в умовах децентралізації фінансово-господарської діяльності. Умови та шляхи зміни фінансово-правового статусу навчального закладу. Перехід освітньої установи на самостійне ведення бухгалтерського обліку. Взаємодія навчального закладу з органами управління та державними фондами. Нормативно-правова база оплати праці в закладах освіти. Заохочувальні та компенсаційні виплати як складова заробітної плати. Накази керівника на: прийом на роботу, переведення на іншу роботу, на надання відпустки, на припинення трудового договору. Відображення норм робочого часу в графіках роботи певних категорій працівників. Табелі обліку робочого часу –первинний документ з обліку використаного часу. Встановлення ненормованого робочого дня для окремої категорії працівників закладу та його вплив на тривалість відпустки.

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	СРС		л	п	лаб	інд	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи управління позашкільним закладом освіти.												
Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	7	1	1			6	9,5	0,5				9
Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	7	1	1			6	9,5		0,5			9
Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	10	2	2		3	3	10	0,5	0,5			9
Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	11	2	2			7	10	0,5	0,5			9
Тема 5. Органи управління навчального закладу	11	2	2			7	9,5		0,5			9
Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	11	2	2			7	9,5	0,5				9
Разом за модулем	59	10	10			39	58	2	2			54
Розділ 2 . Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти												

[illegible]

ІНДЗ			-	-								
Усього годин	180	32	32			116	180	8	8			164

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	1
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	1
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	2
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	2
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	2
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	2
7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	2
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	2
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	2
10	Тема 10. Види управлінського контролю	2
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	2
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	2
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	2
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	2
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	2
16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	2
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	2
	Разом	32 год

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	0,5
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	0
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	0,5
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	0,5
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	0
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	0,5

7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	0,5
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	0,5
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	0,5
10	Тема 10. Види управлінського контролю	0,5
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	0,5
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	0,5
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	1
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	0,5
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	1
16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	0,5
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	8 год

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	1
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	1
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	2
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	2
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	2
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	2
7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	2
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	2
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	2
10	Тема 10. Види управлінського контролю	2
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	2
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	2
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	2
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	2
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	2
16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	2
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	2

	Разом	32 год
--	-------	--------

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	0
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	0,5
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	0,5
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	0,5
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	0,5
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	0
7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	0
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	0,5
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	0,5
10	Тема 10. Види управлінського контролю	0,5
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	0,5
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	1
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	0,5
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	0,5
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	0,5
16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	0,5
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	1
	Разом	8 год

4.3. Темы лабораторних занять

Лабораторні роботи не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	6
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	6
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	6
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	7
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	7
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом	7

	позашкільної освіти.	
7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	7
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	7
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	7
10	Тема 10. Види управлінського контролю	7
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	7
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	7
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	7
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	7
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	7
16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	7
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	7
	Разом	116

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні основи управління закладом освіти.	9
2	Тема 2. Побудова структури навчального закладу.	9
3	Тема 3. Теоретичні засади управління навчальним закладом як соціально-педагогічною системою	9
4	Тема 4. Інформаційно-освітнє середовище як система управління закладом позашкільної освіти.	9
5	Тема 5. Органи управління навчального закладу	9
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.	9
7	Тема 7. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів.	10
8	Тема 8. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти.	10
9	Тема 9. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.	10
10	Тема 10. Види управлінського контролю	10
11	Тема 11. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти	10
12	Тема 12. Теорія та практика створення штатного розпису закладу ПЗО.	10
13	Тема 13. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.	10
14	Тема 14. Теоретичні основи та практичні аспекти педагогічної атестації педагогічного персоналу закладу позашкільної освіти	10
15	Тема 15. Теоретичні і технологічні аспекти планування в педагогічних системах.	10

16	Тема 16. Стратегічне планування діяльності закладу освіти.	10
17	Тема 17. Управління фінансами закладу позашкільної освіти.	10
	Разом	164

4.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується студентом у поза аудиторний час і є завершеною теоретичною і практичною роботою в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних у процесі лекційних та семінарських занять в межах годин відведених на самостійну роботу студентів.

Студент обирає тему і виконує ІНДЗ, де розкриває теорію та практику управління закладів позашкільної освіти, має містити елементи наукових досліджень.

Мета: самостійне вивчення частин програмового матеріалу, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань і вмінь студентом з курсу; розвиток навичок самостійної роботи та наукових досліджень. Максимальна сума складає 12 балів.

Підготувати ІНДЗ на одну із тем:

1.Скласти аналіз та перелік нормативних документів що забезпечують діяльність закладу позашкільної освіти.

2. Розробити методичні рекомендації до створення безпечного освітнього середовища закладу ПЗО.

3. Розробити методичні рекомендації для створення освітнього середовища для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладі позашкільної освіти.

4. Розробити методичні рекомендації для створення інформаційно-освітнього середовища закладу позашкільної освіти з можливістю використання доступних засобів інтерактивної взаємодії між користувачами освітнього процесу.

5. Визначити особливості управління освітнім процесом комплексними закладами позашкільної освіти, що організовують роботу з вихованцями, учнями і слухачами за різними напрямами позашкільної освіти.

6. Визначити особливості управління освітнім процесом закладами позашкільної освіти, що організовують роботу за туристсько-краєзнавчим напрямом та розробити методичні рекомендації до планування таким закладом

7. Визначити особливості управління освітнім процесом закладами позашкільної освіти, що організовують роботу за науково-технічним напрямом та розробити методичні рекомендації до планування таким закладом.

8. Визначити особливості управління освітнім процесом закладами позашкільної освіти, що організовують роботу за еколого-натуралістичним

напрямом та розробити методичні рекомендації до планування таким закладом.

9. Визначити особливості управління освітнім процесом закладами позашкільної освіти, що організовують роботу за спортивно-оздоровчим напрямом та розробити методичні рекомендації до планування таким закладом.

10. Визначити особливості управління освітнім процесом закладами позашкільної освіти, що організовують роботу за напрямом художньо-естетичної творчості та розробити методичні рекомендації до планування таким закладом.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни передбачено використання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

Дистанційні методи навчання: метод індивідуалізованого навчання на освітній платформі [Google Workspace for Education](#), телекомунікаційні методи (Zoom-конференції, зустрічі у Google Meet, робота у Telegram, робота у Viber-групах).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Засобами оцінювання та способами демонстрування студентами результатів навчання є: оцінювання активності і знань студентів під час семінарських занять, виконання тематичних тестових завдань, презентації виконання індивідуальних та групових творчих завдань (**поточний контроль**) та екзамен (**підсумковий контроль**);

Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини змісту навчальної дисципліни, рівня сформованості умінь та навичок самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню підлягає: рівень, системність та ґрунтовність знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні проблемних (дискусійних) питань винесених на семінарське заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього семінарського заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Методи поточного контролю: поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом фронтального та індивідуального усного опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, перевірка й оцінювання виконання студентами тематичних практичних й індивідуальних творчих завдань та самостійної роботи з використанням навчальних програм Google Classroom в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій.

Завданням **підсумкового контролю** є перевірка системності й ґрунтовності оволодіння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену для студентів денної та заочної форми навчання.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю

1. Поняття «управління». Функції управління. Сутність організаційної функції управління, та її аспекти.
2. Закономірності та принципи управління навчальним закладом
3. Система методів управління закладом ПЗО.
4. Організаційна структура управління закладом освіти. Основні підходи до управління закладом освіти.
5. Поняття «структура організації». Структура як організаційна характеристика системи.
6. Характеристика і класифікація організаційних структур. Основні види конфігурацій взаємозв'язків та структурних елементів об'єкта.

7. Сутність психологічних теорій управління. Традиційні та інноваційні моделі управління.
8. Сутність понять: «освітній простір», «навчальне середовище».
9. Основні завдання керівника щодо організації освітнього процесу в позашкільному закладі освіти.
10. Особливості створення безпечного освітнього середовища закладу ПЗО.
11. Створення середовища для навчання осіб з особливими освітніми потребами.
12. Інформаційно-освітнє середовище, як система управління закладом позашкільної освіти.
13. Інформаційно-освітнє середовище закладу освіти. Засоби інтерактивної взаємодії між користувачами освітнього процесу.
14. Основні види електронних освітніх ресурсів.
15. Органи управління освітою, система підпорядкування.
16. Загальні основи управління навчальним закладом. Особливості управління закладом позашкільної освіти різних рівнів.
17. Функції директора та заступника закладу ПЗО. Конференція та рада навчального закладу. Педагогічна рада та підвищення її ролі в удосконаленні освітнього процесу. Нарада при директорові
18. Нормативно-правове забезпечення управління закладом позашкільної освіти.
19. Особливості формування освітнього простору позашкільних закладів різних напрямів. Види і напрями освітньої діяльності закладів позашкільної освіти.
20. Особливості управління закладами освіти, як центрами позашкільної освіти.
21. Особливості управління комплексними закладами позашкільної освіти, що організовують роботу з вихованцями, учнями і слухачами за різними напрямами позашкільної освіти (художньо-естетичним, туристсько-краєзнавчим, еколого-натуралістичним, науково-технічним, дослідницько-експериментальним, фізкультурно-спортивним або спортивним, військово-патріотичним, бібліотечно-бібліографічним, соціально-реабілітаційним, оздоровчим, гуманітарним) (палади, будинки дітей та юнацтва, центри дитячої та юнацької творчості)
22. Особливості управління профільним закладом заклади позашкільної освіти, що організовують роботу за певним напрямом позашкільної діяльності (центри, клуби туристсько-краєзнавчої, науково-технічної, еколого-натуралістичної, спортивно-оздоровчої, художньо-естетичної творчості, військово-патріотичного спрямування, станції юних туристів, натуралістів, техніків, школи мистецтв, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади, дитячо-юнацькі спортивні школи, оздоровчі заклади, туристські бази).
23. Порядок формування контингенту осіб, які навчаються у закладі, відрахування та поновлення їх на навчання. Складові освітнього простору закладу ПЗО.

24. Управління освітнім процесом закладу позашкільної освіти. Специфічні особливості виховної роботи в закладі ПЗО.
25. Складання програми закладу позашкільної освіти.
26. Визначення місії та візії закладу позашкільної освіти.
27. Планування освітнього процесу ЗПО.
28. Внутрішнє керівництво освітнім процесом ЗПО.
29. Зміст керівництва освітнім процесом ЗПО.
30. Основні складові елементи процесу управління навчально-виховною роботою в навчальному закладі.
31. Інформаційне забезпечення управління навчальним закладом.
32. Види управлінського контролю. Сутність управлінського контролю.
33. Основні види управлінського контролю.
34. Методика складання розпорядчих документів і здійснення контролю за їх виконанням.
35. Залучення учасників освітнього процесу до рейтингового оцінювання якості надання освітніх послуг.
36. Управління методичною роботою в позашкільному закладі освіти.
37. Завдання та значення методичної роботи. Робота колективу навчального закладу над єдиною педагогічною проблемою.
38. Організація методичної роботи на діагностичній основі.
39. Індивідуальні та колективні форми методичної роботи в закладах ПЗО. Нетрадиційні форми методичної роботи.
40. Самоосвіта, як форма методичної роботи педагогічних працівників.
41. Моніторинг якості освітнього процесу закладу позашкільної освіти.
42. Сутність освітнього моніторингу, його відмінність від засобів контролю.
43. Цілі та завдання освітнього моніторингу ЗПО. Об'єкти моніторингу якості позашкільної освіти.
44. Принципи і функції освітнього моніторингу. Рівні освітнього моніторингу. Програма освітнього моніторингу.
45. Поняття «штатний розпис». Умови проектування штатного розпису закладу ПЗО.
46. Умови визначення тарифних розрядів працівників закладів позашкільної освіти.
47. Повноваження, обов'язки педагогічного та допоміжного персоналу позашкільного закладу освіти.
48. Повноваження і відповідальність керівника підрозділу позашкільного закладу.
49. Завдання та умови взаємодії структурних підрозділів позашкільного багатoproфільного закладу. Розподіл повноважень і відповідальності між структурними підрозділами навчального закладу.
50. Теоретичні засади та форми педагогічної атестації.
51. Аtestування персоналу закладу позашкільної освіти: сутність та види. Призначення та зміст діяльності атестаційної комісії.
52. Організація проведення атестації педагогічного персоналу комісіями першого, другого та третього рівнів. Присвоєння педагогічних звань

- #### 4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Розподіл балів за семінарські заняття та самостійну роботу з тем змістовних модулів (максимальна кількість балів 48)				ІНТЗ	Екзамен	СУМА
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4			
Сем. заняття №1-5	Сем. заняття №6-10	Сем. заняття №10-13	Сем. заняття №11-16	12	40	100
Відповідно кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях, по кожному заліковому модулі, розраховується як сума балів за пізнавальні досягнення студента на відповідному семінарському занятті та самостійну роботу						

1. Поточне оцінювання: здійснюється на семінарських заняттях або на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попереднє оцінювання).

Максимальний бал – 3.

3 бали - знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки

2,5 бали. – відповідь має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

2 бали. - відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. студент демонструє репродуктивне відтворення матеріалу курсу під час доповіді, або робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття;

1,5 бал. - студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

2.Оцінка ІНТЗ здійснюється за:

12 – 9 балів – завдання виконане самостійно на основі нестандартних підходів до вирішення поставленого завдання;

8 – 6 балів – завдання виконане з використанням творчих рішень нестандартних підходів. Однак, має місце використання відомих алгоритмів;

5 – 3 балів – завдання виконане з елементами творчого підходу, переважають відомі, алгоритмізовані правила їх розв'язання;

2-0 балів – завдання не виконано або зроблена спроба виконання без використання творчих підходів.

3.Розподіл балів за відповідь на екзамені:

40 балів – студент дає повні, ґрунтовні відповіді на усі запитання екзаменаційного білету, демонструє всебічне систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу, вміння самостійно їх використовувати у професійній діяльності;

35 балів – студент демонструє повне знання і розуміння програмного матеріалу; має труднощі з відповідями на запитання методичного або практичного блоку;

30 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, демонструє епізодичні уміння й навички застосовувати здобуті знання на практиці;

25 балів – студент репродуктивно відтворює теоретичний матеріал курсу, не може дати відповідь на одне з запитань білету;

20 балів – студент репродуктивно відтворює окремі положення та поняття курсу, не може дати відповідь на запитання білета.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Каричковський В. Д. Методи прийняття управлінських рішень. Умань: ВДЦ Візаві, 2010. 117 с.
2. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Видав. група «Основа», 2007. 448 с.
3. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Харків: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с
4. Осадчий І. Г. Педагогіка якості освіти: планування роботи закладу загальної середньої освіти: науково-практичний коментар у

запитаннях та відповідях. Київ: ДООУ «Навчально-методичний центр з питань якості освіти». 65 с.

5. Управління закладом позашкільної освіти: сучасні тренди, співпраця, проєкти: посібник / за науковою редакцією, упорядкуванням О. Просіної, Я. Швень. – Біла Церква, ТОВ “Білоцерквдрук”. 252 с.

6. Хаджирадєва С.К, Черненко Н.М., Торган М.М. Менеджмент у галузі освіти: лекції. Одеса. 2011. 78 с.

Додаткова:

1. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. Х. 2004. 448 с.

2. Методичні рекомендації щодо реалізації ключової реформи Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа» в позашкільлі <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/mrrkr.pdf>

3. Наумчук, І. А. Розвиток професійної культури керівника позашкільного навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти (011 - Освітні, педагогічні науки)"; АПН України, Державний вищий навчальний заклад "Університет менеджменту освіти" ; [науковий керівник В. І. Маслов]. Київ, 2019. 19 с.

4. Оптимізація виховного потенціалу позашкільного навчального закладу: колективна монографія за ред. О.В. Литовченко. К., 2012.

5. Осадчий І. Г. Розроблення та впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації 2019. 73 с. –URL: <https://drive.google.com/file/d/1imCWihqDVAVbJmSF4JMLK5wP9e0uMBX/view>

6. Павлютенков Є.М. Основи управління школою. 2006. 176 с. (Серія бібл. журн. «Управління школою»).

7. Палеха Ю.І. Ключі до успіху, або організаційна культура управління. Навч. посібник. 2002. 337 с.

8. Палеха Ю.І., Кудін В.О. Культура управління та підприємництва: Навч. посібник. К. 1998. 96 с.

9. Пархоменко І. Атестація діяльності директорів шкіл К. Шк. світ, 2009. 128 с.

10. Позашкільна освіта в Україні: навч. посібник К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 224 с.

11. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання: теоретико-дидактичний аспект : Монографія, 2010. 379 с.

12. Пустовіт Г. П. Теоретичні засади і методичні підходи щодо формування творчої особистості в позашкільних навчальних закладах. К., 2006. С. 38-69.

13. Пушкар Р.М., Тарнавська Н.Б. Менеджмент: теорія та практика. Підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 490 с.
14. Сущенко Т. І. Основи позашкільної педагогіки: Посібник для класних керівників, педагогів позашкільних закладів . 2000. 221 с.
15. . Ковганич Г., Савенко О. Маркетингова діяльність ПНЗ. Позашкілля. 2013. № 4(76). С. 16-17.
16. Корчагова Л. Управління маркетингом освітніх послуг. Маркетинг. №6, 2004р. С.69.
17. Кудін В. Забезпечення ефективної діяльності позашкільного закладу. Сучасна школа України. 2009. № 6. С. 25- 28.
18. Морозова М. Імідж позашкільного навчального закладу. 2017. №6 (126). С. 10-14.
19. Оболенська Т. Є. Маркетинг освітніх послуг: вітчизняний і зарубіжний досвід К.: КНЕУ, 2001. 208 с.
20. Освітній менеджмент: Навч. посібник / За ред. Л.Даниленко, Л.Карамушки. К.:Шкільний світ, 2003. 400 с.
21. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч.1. Абетка менеджера освіти. Харків: Веста: В-во «Ранок», 2003. 160 с.
22. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч.2. Ключ до професійного успіху Харків: Веста: В-во «Ранок», 2003. 160 с.
23. Хриков Є. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 365 с.
24. Яременко М. Формування іміджу НЗ. //Директор школи, 2012. № 2 (62). –25-27 с.
25. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності : теорія та практика : [монографія] Луганськ : Знання, 2005. 384 с.
26. Васильченко Л.В. Управлінська культура і компетентність керівника. Х.: Основа, 2007.
27. Виноградський М.Д., Беляєва С.В., Виноградська А.М. Управління персоналом: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
28. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: монографія. К.: Логос, 1998.

15. Інформаційні ресурси

1. InfoCiti (Київ) Тексти з комп'ютерних технологій <http://www.infociti.kiev.ua/>
2. Державна бібліотека України для юнацтва (Київ) <http://www.4uth.gov.ua/>
3. www.osvita.org
4. <https://mon.gov.ua/ua/tag/pozashkilna-osvita>

<https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi/>

5. Закон України "Про освіту" : від 23.05.1991 № 1060-XII : зі змін. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12&p=1309812614354490>.

6. Закон України "Про загальну середню освіту" : від 13.05.1999 № 651-XIV : зі змін. [Електронний ресурс] - URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=651-14&p=1309812614354490>

7. Закон України "Про позашкільну освіту" : від 22.06.2000 № 1841-III : зі змін. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1841-14&p=1309812614354490>.